

GS1 Україна - нове ім'я для "ЄАН-УКРАЇНА"

Ідентифікація та маркування штрихкодovими позначками документів, що забезпечують надання торгових знижок

Специфікації "ЄАН-УКРАЇНА" (GS1 Україна)

Версія 1.0

Київ

Асоціація товарної нумерації "ЄАН-УКРАЇНА" (GS1 Україна)

2005

ПЕРЕДМОВА

1 РОЗРОБЛЕНО:

Асоціація товарної нумерації України "ЄАН-УКРАЇНА" (GS1 Україна)

2 ПРИЙНЯТО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ:

Наказ Президента асоціації "ЄАН-УКРАЇНА" (GS1 Україна)

від 22 грудня 2005 р. № 182

Введено вперше

3 ВІДПОВІДНІСТЬ:

Цей документ відповідає документу General EAN.UCC Specifications v.6.0 в частині:

- Section 2.6 (Numbering And Symbol Marking for Special Applications)

Ступінь відповідності — нееквівалентний (NEQ).

Право власності на цей документ належить Асоціації "ЄАН-УКРАЇНА" (GS1 Україна).
Відтворювати, тиражувати і розповсюджувати документ повністю чи частково на будь-яких носіях інформації без офіційного дозволу Асоціації "ЄАН-УКРАЇНА" заборонено.

© АСОЦІАЦІЯ "ЄАН-УКРАЇНА" (GS1 Україна), 2005

Зміст

1. Вступ.....	4
2. Терміни та визначення	5
3. Призначення документу	6
4. Сфера застосування	6
5. Принципи ідентифікації документу, що забезпечує надання торгової знижки	6
5.1. Загальні положення.....	6
5.2. Структура ідентифікаційного номеру із префіксом EAN.UCC 991	7
5.3. Особливості ідентифікаційного номеру із префіксом EAN.UCC 991.....	7
5.4. Схеми надання торгових знижок	8
5.5. Порядок надання та використання ідентифікаційного номера EAN.UCC із префіксом EAN.UCC 991	9
6. Маркування штрихкодovими позначками документів, що забезпечують надання торгових знижок	10
7. Нормативні посилання	11

1. Вступ

Розробка, запровадження та адміністрування на національному рівні системи ідентифікації та штрихового кодування купонів, карток та інших документів, що забезпечують автоматизоване надання торгових знижок під час розрахунків на контрольно-касових вузлах є одною із сфер відповідальності національної Організації-члена GS1.

Типовий процес надання торгових знижок полягає в наступному. Коли виробник або інша зацікавлена сторона з тих чи інших причин планує продавати обмеженому колу споживачів товари чи послуги із попередньо обумовленою знижкою, вона розповсюджує певні документальні посвідчення (купони тощо), які покупці мають надати касирові під час касового розрахунку за цей товар чи послугу. Для автоматизації та прискорення касових розрахункових операцій, а також для уникнення помилок чи зловживань на купонах застосовують штрихові коди. Під час касового розрахунку вартість товару чи послуги для покупця зменшується згідно заздалегідь визначених умов.

Організація GS1 (раніше відома як EAN International), що забезпечує всесвітні стандартні рішення у сфері інформаційного супроводження торгових та постачальницьких процесів, давно розробила загальні правила щодо ідентифікації купонів та інших документів, призначених для автоматизованого надання знижки під час розрахунку на касовому вузлі. Ці правила викладені в документі General EAN.UCC Specifications (Загальні специфікації EAN.UCC) [1]. Сутність цих загальних правил полягає в наступному:

- Ідентифікація документів, що забезпечують надання торгової знижки організується на місцевому рівні (на рівні країни).
- За визначення структур ідентифікаційних номерів документів, що забезпечують надання торгової знижки, відповідальні національні Організації-члени GS1 (в межах території своєї юрисдикції).
- Ідентифікаційний номер купону є ідентифікаційним номером EAN.UCC обмеженої циркуляції, і сфера його дії обмежена сферою обігу національної валюти.

Загальні специфікації EAN.UCC не деталізують структуру номеру купону - за це в кожній країні відповідальна національна організація-член GS1. Основні загальні вимоги такі:

- для ідентифікації документів, що забезпечують надання торгової знижки, повинні застосовуватись ідентифікаційні номери структури EAN/UCC-13 із префіксом "99";
- на документі його ідентифікаційний номер представляється тільки у штрихкодovій позначці EAN-13 (зчитування якої можливо на будь-якому касовому вузлі в роздрібній торгівлі).

Торгові технології із застосуванням автоматизованого надання знижки за купонами та іншими документами дуже популярні у багатьох країнах. Однак через низку причин національні системи ідентифікації штрихового кодування для таких застосувань були запроваджені не всіма національними Організаціями-членами GS1. Донедавна такі правила не були визначені й в Україні.

Розвиток торгових технологій в Україні зумовив потреби у запровадженні національної системи ідентифікації купонів, талонів, карток та інших документів, що забезпечують автоматизоване надання торгових знижок під час касових розрахунків. Концепція національної системи ідентифікації визначена асоціацією "ЕАН-УКРАЇНА" після тривалого вивчення поточних потреб підприємств торгівлі та постачання з урахуванням поточних технічних можливостей та специфіки українського ринку.

Цей документ є першою публікацією правил ідентифікації в Україні документів, що забезпечують надання торгових знижок. В ньому викладено загальні технічні вимоги та рекомендації для забезпечення безконфліктної ідентифікації таких документів та послідовності в організації процесів їх автоматизованої обробки на касових вузлах торгових підприємств.

Правові та маркетингові аспекти застосування документів, що забезпечують надання торгових знижок, регулюються законодавством України та стосунками між суб'єктами господарської діяльності, й у цьому документі не розглядаються.

2. Терміни та визначення

В цьому документі застосовуються термінологія, встановлена в [2].

В цьому документі також використано такі терміни:

Купон - ваучер, за яким можна отримати компенсацію на контрольно-касовому у вигляді грошової суми або безплатного товару." [1]

Примітка. Термін "купон" використовується в Загальних специфікаціях EAN.UCC для позначення найбільш поширеного прикладного застосування зазначених принципів ідентифікації. Ці принципи можуть бути застосовані й для інших документів, що забезпечують надання знижки на касовому вузлі. В згаданому документі зазначено, що *"Номер купона в системі EAN.UCC використовується для нумерації рекламних купонів виробників і підприємств роздрібної торгівлі, а також талонів, що мають грошову вартість (наприклад, подарункові талони із зазначенням суми, на яку в певному магазині можна вибрати подарунок, квитки, що можуть бути обміняні на книгу у книжковому магазині, харчові талони, контрольні талони, талони на харчування, а також талони соціального страхування)* [1]". З цих міркувань у документі використовується загальний термін "документ, що забезпечує надання торгової знижки". Термін "документ" застосовується як узагальнююче поняття і не визначає обов'язкової наявності ознак, що надають документу юридичної сили з правової точки зору.

Торгова знижка - грошова сума або її еквівалент у вигляді товару, послуги.

Надання знижки - процес, що передбачає зменшення грошової суми, яку має сплатити покупець під час розрахунку за товари або послуги на контрольно-касовому вузлі, внаслідок відповідності покупки попередньо визначеним умовам.

Схема пропозиції - формалізована сукупність умов та дій для надання торгової знижки.

3. Призначення документу

Ці Специфікації встановлюють:

- основні принципи національної системи ідентифікації та маркування штрихкодovими позначками EAN.UCC документів для надання торгових знижок;
- типові схеми надання знижок, до яких може бути застосована ця система;
- порядок отримання та використання ідентифікаційного номеру EAN.UCC документу, що забезпечує надання торгової знижки.

4. Сфера застосування

Норми цього документу поширюються на купони, картки покупця та будь-які інші документи, призначені для надання покупцеві під час касового розрахунку знижки за визначеними заздалегідь умовами на попередньо визначені товарні одиниці (в тому числі й послуги із сталими ознаками).

Норми цього документу не поширюються на будь-які документи, що передбачають ідентифікацію особи, якій надається торгова знижка, або ідентифікацію окремого примірника документу в процесі надання знижки.

Встановлена цими Специфікаціями система ідентифікації не накладає обмежень на тип, форму, матеріал та спосіб розповсюдження документів, які забезпечують надання торгових знижок. Це може бути окремий надрукований документ, спеціальна картка, упаковка чи етикетка товару або її частина, документ, розповсюджуваний через мережу Інтернет тощо. Обов'язковою умовою застосування цих Специфікацій є можливість маркування такого документу штрихкодovою позначкою EAN-13 у відповідності до вимог розділу 6 цього документу.

5. Принципи ідентифікації документу, що забезпечує надання торгової знижки

5.1. Загальні положення

Ідентифікаційний номер EAN.UCC документу для надання торгової знижки унікально ідентифікує сукупність попередньо визначених умов, виконання яких

забезпечує попередньо визначене зменшення суми, що має сплатити покупець під час розрахунку на касовому вузлі.

Для ідентифікації застосовуються ідентифікаційні номери стандартної структури даних EAN/UCC-13 із префіксом EAN.UCC 991. Ідентифікаційні номери EAN-13 із всіма іншими префіксами EAN.UCC, що починаються із "99", а саме 990, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998 та 999, є зарезервованими і не повинні використовуватись в Україні. Детальна структура та правила використання будь-якого із зазначених зарезервованих діапазонів ідентифікаційних номерів може бути визначена асоціацією "ЕАН-УКРАЇНА" (GS1 Україна) в майбутньому.

Ідентифікаційний номер представляється на документі, що забезпечує надання торгової знижки, тільки у штрихкодovій позначці символіки EAN-13.

5.2. Структура ідентифікаційного номеру із префіксом EAN.UCC 991

Ідентифікаційні номери із префіксом EAN.UCC 991 мають таку загальну структуру:

Префікс EAN.UCC	Порядковий номер	Контрольна цифра
9 9 1	X₁ X₂ X₃ X₄ X₅ X₆ X₇ X₈ X₉	C

Де: **991** - префікс EAN.UCC;

X₁ - X₉ - порядковий номер, унікальний для кожної окремої торгової знижки із попередньо визначеними умовами надання.

C - контрольна цифра, обчислюється за стандартним для структури даних EAN/UCC-13 алгоритмом.

5.3. Особливості ідентифікаційного номеру із префіксом EAN.UCC 991

Ідентифікаційні номери EAN.UCC із префіксом EAN.UCC 991 призначені виключно для ідентифікації документів на отримання торгової знижки із попередньо визначеними умовами.

Ідентифікаційний номер із префіксом EAN.UCC 991 незначущий, тобто не містить у собі ніякої конкретної інформації про умови надання знижки. Вся інформація, що стосується надання знижки, в т.ч. сума чи відсоткове значення знижки, товарні позиції чи їх комбінації, на які надається знижка, термін дії документа тощо має бути попередньо внесена до інформаційної системи підприємства, в якому передбачається використання документа. Інформаційна система торгового підприємства має бути

відповідним чином заздалегідь запрограмована для обробки документів із конкретними ідентифікаційними номерами.

Унікальність ідентифікаційних номерів із префіксом EAN.UCC 991 забезпечується в межах України.

5.4. Схеми надання торгових знижок

Ідентифікаційний номер EAN.UCC із префіксом 991 може бути застосований для ідентифікації документів, які передбачають надання торгових знижок за наступних умов:

а) всі дані, потрібні для надання знижки, мають бути отримані під час однієї операції касового розрахунку;

б) кінцевим результатом виконання умов надання знижки має бути грошова сума, на яку зменшується загальна сума покупки;

в) всі товари чи послуги, на які надається торгова знижка, або купівля яких є умовою її надання, мають бути ідентифіковані ідентифікаційними номерами EAN.UCC товарних позицій.

Завдяки застосуванню принципів незначущої ідентифікації можливо ідентифікувати різноманітні схеми надання торгових знижок. Однак, враховуючи достатню складність обробки багатьох схем надання знижки в інформаційних системах та незначний практичний досвід таких реалізацій у підприємств торгівлі, асоціація "ЕАН-УКРАЇНА" (GS1 Україна) рекомендує застосовувати лише нескладні типові схеми надання торгових знижок, наведені нижче.

- Знижка в фіксованій грошовій сумі, яка надається за умови покупки певної кількості одиниць одного певного товару.
- Знижка в фіксованій грошовій сумі, яка надається за умови покупки певної кількості будь-яких товарів із попередньо визначеного списку товарів.
- Фіксована ціна, що застосовується до всіх куплених товарів із попередньо визначеного списку товарів.
- Знижка в фіксованій грошовій сумі за умови здійснення покупок на загальну суму, визначену попередньо.
- Знижка в %, яка надається за умови покупки одного певного товару.
- Знижка в %, яка надається на кожен товар із попередньо визначеного списку товарів.
- Знижка в % на всі товари.

Національна система ідентифікації документів, що забезпечують надання торгових знижок, ставить на меті забезпечення повної автоматизації процесів

розрахунку на контрольно-касових вузлах. Тому для схем пропозицій, які можуть інтерпретуватись неоднозначно або потребувати введення касиром додаткових даних, встановлена цими Специфікаціями система ідентифікації не може бути застосована.

Типовими схемами таких пропозицій, для яких не може бути застосована встановлена цими Специфікаціями система ідентифікації, є знижки в % або у вигляді фіксованої ціни, яка надається за умови покупки будь-якого одного або декількох товарів із попередньо визначеного списку, наприклад: "Пред'явникові купону - знижка 3% на будь-який із спортивних товарів під торговою маркою ААА", або "Пред'явникові купону - фіксована ціна 10 грн. на будь-який із спортивних товарів під торговою маркою ААА").

Такі схеми допускають можливість неоднозначного кінцевого результату (суми наданої знижки) під час обробки однієї операції касового розрахунку, тому що товари, на які може бути надана знижка, мають відмінну роздрібну ціну. У випадку, коли покупець купує декілька товарів, на які може бути надана знижка, кінцеве значення наданої знижки в грошовій сумі залежатиме від випадкових обставин (наприклад, від порядку сканування товарів на касі), і вірогідно не співпадатиме із очікуваннями покупця.

5.5. Порядок надання та використання ідентифікаційного номера EAN.UCC із префіксом EAN.UCC 991

Ідентифікаційні номери з префіксом EAN.UCC 991 надаються учасникам системи EAN.UCC в загальному порядку, визначеному Положенням про штрихове кодування та участь у системі EAN.UCC в Україні [3]. Детально порядок отримання ідентифікаційного номеру із префіксом EAN.UCC 991 викладено в [4].

Учасник може застосовувати наданий ідентифікаційний номер протягом терміну дії документу, що забезпечує надання знижки.

Учасник відповідає за використання ідентифікаційного номера із префіксом 991, присвоєного за його заявкою. Учасник не може застосовувати номер не за призначенням або на умовах, що не відповідають визначеним у заявці, поданій для отримання номера.

Асоціація "ЕАН-УКРАЇНА" гарантує, що присвоєний номер не буде повторно присвоєний щонайменше протягом 48 місяців з моменту закінчення терміну дії посвідчення, що забезпечує надання торгової знижки.

Асоціація "ЕАН-УКРАЇНА" не обмежує кількість ідентифікаційних номерів із префіксом 991, які може отримати Учасник.

6. Маркування штрихкодovими позначками документів, що забезпечують надання торгових знижок

Для подання ідентифікаційного номеру документу, що забезпечує надання торгової знижки, завжди використовується символіка штрихового коду EAN/UPC, версія EAN-13.

Якість надрукованої штрихкодovої позначки повинна відповідати вимогам, встановленим для штрихкодovих позначок EAN-13 на товарних одиницях, призначених для продажу через контрольнo-касові вузли в роздрібній торгівлі. Детальні технічні вимоги до штрихкодovих позначок EAN/UPC встановлені в [5] та [6].

Розташування штрихкодovої позначки на купоні на знижку повинно враховувати загальні вимоги до штрихкодovих позначок EAN-13, призначених для сканування на контрольнo-касових вузлах в роздрібній торгівлі, а саме:

- відстань від штрихкодovої позначки до краю документу має становити не менше 8 мм;
- не допускається розташування на згинах, фланцях, перфораціях, поверхнях із текстурями або фоновим малюнком тощо.

У випадку розташування документу, що забезпечує надання торгової знижки, на пакуванні товарної одиниці, штрихкодovа позначка не повинна бути видимою одночасно із штрихкодovою позначкою, у якій подано Глобальний номер товарної позиції (GTIN) цієї товарної одиниці.

Картки та інші документи, що забезпечують надання торгових знижок, можуть продаватися в роздрібній торгівлі. У цьому випадку під час продажу такий документ розглядається як товарна позиція, що має бути маркована штрихкодovою позначкою символіки EAN/UPC, в якому представлено Глобальний номер товарної позиції (GTIN). Необхідно вжити заходів, щоб штрихкодovа позначка EAN-13, призначена для сканування під час надання знижки, була зовні невидимою під час продажу такого документу, а штрихкодovа позначка із Глобальним номером товарної позиції після продажу видалялася для унеможливлення її випадкового зчитування під час сканування документу з метою надання користувачеві торгової знижки.

7. Нормативні посилання

1. General EAN.UCC Specifications, Version 6.0, January 2005
2. ДСТУ 3144-95 Коди та кодування інформації. Штрихове кодування. Терміни та визначення.
3. Положення про штрихове кодування та участь в системі EAN.UCC в Україні, затверджене наказом Президента "ЄАН-УКРАЇНА" (GS1 Україна) від 28.09.2005 р. № 130
4. Положення про національну систему ідентифікації документів, що забезпечують надання торгових знижок, затверджене наказом Президента "ЄАН-УКРАЇНА" (GS1 Україна) від 22 грудня 2005 р. № 182
5. ДСТУ 3146-95 Коди та кодування інформації. Штрихове кодування. Маркування об'єктів ідентифікації. Штрихові позначки EAN. Вимоги до побудови.
6. ДСТУ 3359-96 Коди та кодування інформації. Штрихове кодування. Маркування об'єктів ідентифікації. Якість друку штрихкодovих позначок. Загальні технічні вимоги та методи контролю.